

Milica Divljak, istraživačica, Centar za evropske politike - CEP

Praćenje i koordinacija reforme javne uprave

Koliko prostora za uticaj ima civilno društvo?

Strategija reforme javne uprave u Republici Srbiji (u daljem tekstu: Strategija RJU/Strategija) usvojena je u aprilu 2021. godine i obuhvata period od 2021. do 2030. godine. Tokom tri godine njene primene, postavljen je stabilan pravac reformi, iako su rezultati varirali u različitim oblastima. Strategija je uvela trostepenu strukturu koordinacije i upravljanja radi povećanja efikasnosti, uz jasno razlikovanje administrativnog i političkog nivoa. Prvi nivo, usmeren na stručne i operativne zadatke, nalazi se u nadležnosti Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave (MDULS). Drugi nivo predstavlja Međuministarska projektna grupa (MPG), kojom predsedava sekretar MDULS-a i čiji članovi uključuju koordinateure tematskih oblasti Strategije.¹ Među članovima MPG-e nalaze se i predstavnici organizacija civilnog društva (OCD). Treći, politički nivo, čini Savet za reformu javne uprave (Savet za RJU), koji je formirala Vlada kao centralno strateško telo za reformu javne uprave. Savet predstavlja zajednički politički nivo koordinacije reforme javne uprave i reforme javnih finansija. Njime predsedava ministar državne uprave i lokalne samouprave, dok je njegov zamenik ministar finansija. Članovi Saveta biraju se među resornim ministrima, predstavnicima drugih državnih organa, kao i predstavnicima Vlade Autonomne Pokrajine Vojvodine i Stalne konferencije gradova i opština (SKGO).

¹ Strategija RJU obuhvata sve oblasti reforme, ali se primenjuju i tri odvojena programa, hijerarhijski podređena Strategiji, koji pokrivaju oblasti razvoja i koordinacije politika, upravljanja javnim finansijama i reforme sistema lokalne samouprave. Koordinatori tematskih oblasti zaduženi su za izveštavanje o stanju u svakoj od oblasti reforme, uključujući i oblasti koje pokrivaju ovi programi.

Ova struktura uspostavljena je kako bi se olakšalo upravljanje rizicima i omogućila paralelna koordinacija programa koji spadaju pod Strategiju RJU, budući da su ovi aspekti identifikovani kao najvažniji nedostaci tokom implementacije prethodne Strategije iz 2014. godine.² Pored toga, oblik uključivanja OCD-a u rad ovih struktura ostao je nepromenjen u odnosu na prethodnu Strategiju – OCD su i dalje uključene kao članovi na administrativnom nivou, tj. u MPG-i.

Ovaj rad analizira način na koji strukture za praćenje i koordinaciju koriste potencijal i ekspertizu OCD-a, sa fokusom na tri faktora relevantna za suštinsko uključivanje OCD-a: redovnost sastanaka, učešće OCD-a na administrativnom i političkom nivou i prepoznavanje značaja doprinosa civilnog društva. Ova tri faktora predstavljaju predušlove za adekvatno uključivanje OCD-a, a ukoliko se ne ispune, potencijal OCD-a za doprinos u strukturama za praćenje i koordinaciju ne može biti u potpunosti iskorišćen.

Ova struktura uspostavljena je kako bi se olakšalo upravljanje rizicima i omogućila paralelna koordinacija programa koji spadaju pod Strategiju RJU, budući da su ovi aspekti identifikovani kao najvažniji nedostaci tokom implementacije prethodne Strategije iz 2014. godine.

Pitanje doslednosti: redovnost sastanaka

Redovnost sastanaka struktura za praćenje i koordinaciju reforme javne uprave (RJU) jedan je od faktora koji može ograničiti potencijal OCD-a da efikasno doprinese. Dostupni podaci pokazuju da su sastanci Saveta za RJU i MPG-e često organizovani u razmaku dužem od šest meseci, što ukazuje na značajne probleme i utiče na mogućnost OCD-a da iznesu predloge.³

Prva dva sastanka Saveta za RJU održana su u junu i decembru 2021. godine, od kojih je svaki trajao 20 minuta, a tačke dnevnog reda usvojene su jednoglasno. Iako su formalno ispunjeni kriterijumi redovnosti, ovako kratke sesije ukazuju na ograničenu dubinu rasprava.⁴ Savet se ponovo sastao tek u januaru 2023. godine, ali zapisnik sa ovog sastanka nije dostupan na *Online Monitoring Tool*-u (OMT), portalu koji je predviđen za pružanje informacija o procesu RJU u Srbiji.⁵ Nakon ovog sastanka, prema podacima sa OMT-a, nije bilo sastanaka do novembra 2024. godine, što ukazuje na nedostatak kontinuiteta u radu Saveta.

² Strategija reforme javne uprave u Republici Srbiji za period od 2021. do 2030. godine, strana 52. Dostupno na: <https://mduls.gov.rs/propisi/strategije/?script=lat>

³ Za potrebe ove analize, sastanci se smatraju redovnim ako se održavaju najmanje jednom u šest meseci. Redovnost sastanaka Saveta za RJU takođe je analizirana, iako OCD nisu formalni članovi ovog tela, jer im je omogućeno učešće po pozivu.

⁴ Dodatne informacije, zajedno sa zapisnicima sa sastanaka, dostupne su na: <https://tinyurl.com/34mk4f3r>

⁵ Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave nadležno je za održavanje ove stranice, koja sadrži sve podatke o procesu reforme javne uprave u Srbiji. Podaci se automatski preuzimaju iz Jedinstvenog informacionog sistema za planiranje, praćenje sprovođenja, koordinaciju javnih politika i izveštavanje, kojim upravlja Vlada putem organa državne uprave zaduženog za koordinaciju javnih politika.

Na rad Saveta za RJU u velikoj meri utiču česti parlamentarni izbori u Srbiji, koji su, u prošlosti, doveli do dugih perioda neaktivnosti zbog tehničke vlade.⁶ Budući da su većina članova Saveta resorni ministri, oni nisu mogli biti formalno imenovani sve do konstituisanja nove Vlade, tako da Savet nije mogao da zaseda u tom periodu. Od 2021. godine, u Srbiji su dva puta održani parlamentarni izbori – u aprilu 2022. i decembru 2023. godine. Tokom izbora 2022. godine, Narodna skupština je raspuštena u februaru, a izbori su održani 3. aprila. Međutim, prošlo je više od šest meseci dok nova Vlada nije formirana 26. oktobra 2022. godine.⁷ Kada je reč o izborima 2023. godine, Narodna skupština je raspuštena u novembru, a izbori su održani 17. decembra. Nova Vlada formirana je skoro pet meseci nakon izbora, 2. maja 2024. godine.⁸ Činjenica da su mandati tehničke vlade tokom ovih izbornih ciklusa trajali ukupno 14 meseci naglašava potrebu za mehanizmima koji bi osigurali kontinuitet rada Saveta, kako bi se omogućilo njegovo efikasno i neometano funkcionisanje.

Međutim, iako rad Vlade nije bio prekinut u periodu od oktobra 2022. do novembra 2023. godine, Savet za RJU se sastao samo jednom u tom periodu (treći sastanak u januaru 2023. godine) i nije zasedao u prvih šest meseci nakon formiranja nove Vlade u maju 2024. godine, uprkos tome što je nova Odluka o imenovanju predsednika, potpredsednika i članova Saveta doneta u julu 2024. godine.⁹ Iako neredovni sastanci ne zaustavljaju nužno proces reformi, oni utiču na ključne aspekte, poput pravovremenog usvajanja izveštaja o sprovođenju Strategije RJU. Usvajanje ovih izveštaja je u nadležnosti Saveta, a do njihovog usvajanja oni se objavljuju kao nacrti na OMT-u. Vremenska razlika između objavljivanja i usvajanja izveštaja vidljiva je kod sva tri dosad objavljena izveštaja. Samo je izveštaj za 2021. godinu zvanično usvojen tokom trećeg sastanka Saveta 2023. godine, dok izveštaji za 2022. i 2023. godinu još uvek nisu jer Savet nije zasedao nakon njihovog objavljivanja.¹⁰ Ovo kašnjenje naglašava potrebu za češćim sastancima Saveta kako bi se obezbedio pravovremeni nadzor nad procesom reformi. Nedoslednost u usvajanju izveštaja može ugroziti efikasnost praćenja i izveštavanja o sprovođenju Strategije RJU.

Problem neredovnih sastanaka ne proizilazi samo iz čestih parlamentarnih izbora, već i iz vremena koje prolazi od formiranja Vlade do imenovanja članova Saveta. Uzimajući u obzir oba ova aspekta, može se zaključiti da Savet nije bio operativan od februara 2022. do decembra 2022. godine (kada je prethodni put uspostavljen), kao i između novembra 2023. i jula 2024. godine, što ukupno iznosi godinu i po dana. S obzirom na to da je Savet prvi put formiran u junu 2021. godine, bio je neoperativan skoro polovinu vremena od uspostavljanja u okviru novog strateškog okvira RJU. Kao rezultat toga, Savet nije mogao da obavlja svoje glavne zadatke kao centralno strateško telo za proces RJU i reforme upravljanja javnim finansijama. Pošto OCD nisu članice Saveta, ne može se reći da su neredovni sastanci ovog tela direktno uticali na njihov potencijal da doprinosi koordinaciji reforme. Međutim, s obzirom na to da OCD članice MPG-e mogu po pozivu da učestvuju na sednicama Saveta, ovaj potencijal ostaje neostvaren zbog nedostatka kontinuiteta i neredovnosti sastanaka.

6 Pojam tehnička vlada odnosi se na vladu koja funkcioniše u periodu između završetka mandata jedne vlade i zvaničnog imenovanja nove vlade. Zakon o Vladi Republike Srbije navodi da mandat Vlade prestaje kada prestane mandat Narodne skupštine (npr. kada se Skupština raspusti zbog izbora). Vlada kojoj je zvanično istekao mandat (tj. tehnička vlada) može obavljati samo tekuće poslove neophodne za funkcionisanje državnih organa; nije u mogućnosti da predlaže nove zakone Skupštini niti da donosi uredbu u okviru svoje nadležnosti. Zakon o Vladi, čl. 16 i 17. Dostupno na: <https://tinyurl.com/2hxfn9a9>

7 Dostupno na: <https://tinyurl.com/2zmppwhy>

8 Dostupno na: <https://tinyurl.com/5n7b6jau>

9 Do 15. novembra 2024. godine. Dostupno na: <https://tinyurl.com/34mk4f3r>

10 Pored svakog od ova dva izveštaja na OMT-u napisano je obaveštenje u zagradi da se izveštaj objavljuje kao nacrt i nije konačan dok ga ne usvoje MPG i Savet za RJU. Dostupno na: <https://tinyurl.com/5czkpusc>

Sa druge strane, od svog osnivanja u septembru 2021. godine, Međuministarska projektna grupa je održala šest sastanaka. Prvi u oktobru 2021. godine putem Zoom platforme, dok je drugi, organizovan u maju 2022. godine, bio hibridni događaj. Treći i četvrti sastanak održani su samo četiri dana jedan od drugog u decembru 2022. godine, pri čemu je treći bio tematski i fokusiran na upravljanje ljudskim resursima.¹¹ Peti sastanak je održan u avgustu 2023. godine, dok je poslednji organizovan u novembru 2024. godine, bez informacija na OMT-u.¹² Iako češći od sastanaka Saveta, sastanci MPG-e još uvek nisu dovoljno redovni da bi omogućili suštinske doprinose OCD-a.

Pitanje redovnosti sastanaka MPG posebno dolazi do izražaja s obzirom na to da je to jedina struktura u kojoj su OCD punopravne članice i jedini kanal kroz koji mogu da izraze svoje doprinose i predloge. U ovom slučaju, neredovnost sastanaka podriva uključenost OCD u rad administrativnog nivoa i negativno utiče na njihov potencijal da učestvuju u koordinaciji i nadzoru procesa reforme. Takođe, treba napomenuti da Poslovnik o radu Međuministarske projektne grupe predviđa da se sastanci održavaju četiri puta godišnje, ali da se mogu organizovati češće ako je to potrebno za potrebe koordinacije.¹³ Međutim, prethodna praksa ne pokazuje da će to postati standard u radu MPG-e. Pored toga, MPG je ponovo uspostavljena u septembru 2024. godine, četiri meseca nakon formiranja Vlade. Ovaj podatak sugerise da izbori takođe utiču na rad MPG-e, iako ne u istoj meri kao na rad Saveta za RJU, s obzirom na to da MPG-om ne predsedava ministar, a njeni članovi su uglavnom državni službenici, uključujući i državne službenike na položaju.

Uključenost naspram uticaja: ograničena uloga civilnog društva

Model uključivanja OCD u strukturu za praćenje i koordinaciju ostao je nepromenjen u odnosu na prethodnu Strategiju, pri čemu je njihovo učešće ograničeno na administrativni nivo – MPG-u. Međutim, od 2021. godine, funkcionisanje ovih struktura pokazuje da je uključivanje OCD-a nedovoljno iskorišćeno zbog dva faktora - nedostatka uključivanja civilnog društva u koordinacionu strukturu na političkom nivou i nedovoljnog prepoznavanja njihovog doprinosa.

Pitanje redovnosti sastanaka MPG posebno dolazi do izražaja s obzirom na to da je to jedina struktura u kojoj su OCD punopravne članice i jedini kanal kroz koji mogu da izraze svoje doprinose i predloge. U ovom slučaju, neredovnost sastanaka podriva uključenost OCD u rad administrativnog nivoa i negativno utiče na njihov potencijal da učestvuju u koordinaciji i nadzoru procesa reforme.

¹¹ Zapisnici sa sastanaka su dostupni na: <https://tinyurl.com/3eu7v2yc>

¹² Do 4. decembra 2024. godine.

¹³ Član 6, Poslovnik o radu Međuministarske projektne grupe. Dostupno na: <https://tinyurl.com/3eu7v2yc>

Učešće civilnog društva u MPG-i usledilo je nakon javnog poziva iz 2019. godine, koji je prvobitno bio usmeren na članstvo u Posebnoj radnoj grupi (PRG) za izradu Strategije RJU za period 2021–2030.¹⁴ Ukupno šest organizacija se prijavilo i sve su postale članice PRG-e. Nakon toga, MDULS je pozvalo ove organizacije da izraze interesovanje da budu uključene u MPG-u kao punopravne članice, sa namerom da iste OCD koje su radile na razvoju Strategije budu uključene i u praćenje njene implementacije.¹⁵ Rešenje o osnivanju MPG-e iz 2021. godine navodi 43 člana, od kojih je šest OCD-a, zajedno sa jednim predstavnikom SKGO. Ovo rešenje je izmenjeno u aprilu 2023. godine, čime je MPG proširena na 45 članova, uključujući iste OCD i SKGO, a ista struktura je zadržana i u poslednjem rešenju iz septembra 2024. godine.¹⁶

Kao punopravni članovi, OCD mogu učestvovati u radu MPG-e na isti način kao i predstavnici organa javne uprave, odnosno imaju pravo da glasaju i iznose svoje mišljenje o tačkama dnevnog reda, predlažu teme za dnevni red i slično. Međutim, OCD su u prošlosti iznele nekoliko primedbi na način rada MPG-e. Kritike su se odnosile na to da nije poznato kako su tretirani njihovi komentari i predlozi, kao i da nemaju poverenje da imaju suštinski uticaj na donošenje odluka u okviru MPG-e.¹⁷ Slični problemi su identifikovani i u radu prethodne MPG-e, odnosno tokom sprovođenja prethodne Strategije RJU. OCD koje su tada bile članice MPG-e smatrale su da, u praksi, nisu bile konsultovane o ključnim pitanjima, iako je format sednica formalno bio otvoren za diskusiju, komentare i povratne informacije. Konkretno, navele su da nisu imale uticaj na određivanje dnevnog reda ili planiranje toka reforme, uz zamerke da su sednice MPG-e služile legitimisanju političkih odluka koje su već bile donete.¹⁸ Uprkos prethodno identifikovanim problemima, OCD su nedavno iznele nešto pozitivnije stavove u tom pogledu. Naime, OCD su se složile da sastanci MPG-e omogućavaju značajan doprinos OCD-a i pozitivno ocenjuju komunikaciju sa rukovodstvom strukture. Iako ovi nalazi pokazuju određeno poboljšanje u percepciji, OCD i dalje ukazuju na to da ne vide MPG kao strukturu sa nadležnošću za donošenje odluka, odnosno smatraju da je Savet za RJU centralno telo u kom se donose sve odluke.¹⁹ Shodno tome, iako OCD jesu punopravni članovi MPG-e, one nemaju uticaj na donošenje odluka u vezi sa sprovođenjem i praćenjem procesa RJU, budući da se ključne odluke ne donose na nivou administrativne strukture.

S druge strane, nadležni organi do sada nisu omogućili da OCD povremeno učestvuju ili postanu punopravne članice Saveta za RJU. U Strategiji RJU navodi se da Savet može jednom godišnje pozvati predstavnike OCD članice MPG-e da učestvuju na sednici Saveta, radi dobijanja informacija o percepcijama OCD-a u vezi sa

---

14 Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom (ukinuta 2020. godine kada je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog preuzelo njenu nadležnost), u saradnji sa MDULS, pozvala je OCD da podnesu kandidature za članstvo u PRG. Ovaj poziv bio je namenjen organizacijama koji deluju u oblastima poput reforme javne uprave, vladavine prava, borbe protiv korupcije, demokratizacije, transparentnosti, otvorenih podataka i slično. Pored ovoga i još nekoliko osnovnih kriterijuma (npr. da je OCD registrovana najmanje godinu dana pre objave poziva, iskustvo u projektima i ekspertiza itd.), nisu postojala značajnija ograničenja za prijavljivanje. Dostupno na: <https://tinyurl.com/3eu7v2yc>

15 Organizacije članice MPG-e su: Nacionalna koalicija za decentralizaciju, Centar za evropske politike, Beogradska otvorena škola, Centar lokalne demokratije, Centar za istraživanja u politici ARGUMENT i Građanske inicijative. Spisak organizacija koje su konkurisale za članstvo u PRG i onih koje su odabrane za članice dostupni su na: <https://tinyurl.com/p3m24bt9>

16 Rešenja, zajedno sa drugim važnim informacijama o radu MPG-e dostupna su na: <https://tinyurl.com/3eu7v2yc>

17 OCD su ovo iznele tokom fokus grupe organizovane u okviru istraživanja sprovedenog za Nacionalni PAR Monitor za Srbiju 2021/2022, održane u julu 2022. godine. PAR Monitor je dostupan na: <https://tinyurl.com/7npujtsr>

18 OCD su ovo iznele tokom fokus grupe organizovane u okviru istraživanja sprovedenog za Nacionalni PAR Monitor za Srbiju 2019/2020, održane u decembru 2020. godine PAR Monitor je dostupan na: <https://tinyurl.com/2vahprcb>

19 OCD su ovo iznele tokom intervjua organizovanih u okviru istraživanja sprovedenog za monitoring izveštaj u oblasti Strateškog okvira za RJU za Srbiju 2024/2025.

procesom RJU.²⁰ Međutim, zapisnici sa prve dve sednice Saveta sugerišu da ova mogućnost nije iskorišćena. Isto važi i za treću sednicu - iako zapisnik sa te sednice nije dostupan na OMT-u, u sekciji vesti, gde je objavljena informacija da je sednica održana, ne pominje se uključivanje OCD-a. Dodatno, Poslovnik o radu Saveta navodi da predsednik Saveta može pozvati OCD da prisustvuju tematskoj sednici kako bi pružile sveobuhvatniji pregled pitanja sa dnevnog reda. Ova mogućnost je predviđena samo za tematske, ne i za redovne sednice, ali ni ona do sada nije iskorišćena.²¹ Na osnovu navedenog može se zaključiti da Vlada, u praksi, nije prepoznala uključivanje civilnog društva u političke diskusije o RJU kao prioritet ili potrebu.

S obzirom na isključenost OCD-a iz Saveta za RJU, ključne strukture za donošenje odluka, evidentno je da znanje, ekspertiza i potencijal OCD-a nisu u potpunosti iskorišćeni. Ovu tvrdnju potkrepljuju podaci iz Srednjoročne analize Akcionog plana za sprovođenje Strategije RJU. Za potrebe ove analize, objavljene 2023. godine, sprovedene su ankete među državnim službenicima i OCD, koje su pokazale suprotstavljene stavove ove dve grupe. Jedan od primera može se videti u pitanju o pokretačima reformskog procesa – dok samo 19,74% državnih službenika smatra da je aktivno civilno društvo pokretačka snaga, ispitanici iz OCD koji su učestvovali u anketi naveli su to kao ključni faktor (90,9% ispitanika).²² Slični rezultati primećuju se i u pitanjima posvećenim percepciji prepreka u sprovođenju reformi, gde državni službenici kao najveći izazov navode nedostatak institucionalnih kapaciteta i ljudskih resursa (56,25%), a zatim finansijskih resursa (50,44%). S druge strane, predstavnici OCD-a prepoznaju nedovoljno uključivanje civilnog društva u procese planiranja i izveštavanja za propise i dokumenta javnih politika kao najveću prepreku (63,6% ispitanika).²³ Ovi nalazi ukazuju na to da državni službenici ne prepoznaju potencijal civilnog društva za učešće u reformama niti smatraju da nedostatak aktivnog civilnog društva predstavlja potencijalnu prepreku za sprovođenje procesa RJU. Shodno tome, simbolično uključivanje OCD-a u strukture za praćenje i koordinaciju nije iznenađujuće, što pokazuje da se organi državne uprave ne oslanjaju na njihovo znanje i stručnost u ovoj oblasti.

S druge strane, prethodno pomenuto uključivanje OCD-a u izradu Strategije RJU pokazalo je da civilno društvo u Srbiji može značajno doprineti RJU svojim znanjem. Pored toga, OCD su bile uključene i u Radnu grupu za izradu Programa reforme sistema lokalne samouprave, dok tekst Programa za unapređenje upravljanja javnim politikama i regulatornom reformom navodi da su članovi Radne grupe za njegovu izradu, između ostalih, bili i predstavnici civilnog sektora.²⁴ S obzirom na to da ovi programi potpadaju pod Strategiju, OCD su pokazale da mogu adekvatno učestvovati u izradi strateškog okvira za RJU. Dodatno, stručnost OCD-a prepoznata je kao ključna od strane institucija Evropske unije (EU), prvenstveno Evropske komisije, delegacija EU i Posebne grupe za RJU²⁵, koje redovno konsultuju civilno društvo prilikom

20 Strategija reforme javne uprave u Republici Srbiji za period od 2021. do 2030. godine, str. 261.

21 Član 11, Poslovnik o radu Saveta za reformu javne uprave. Dostupno na: <https://tinyurl.com/34mk4f3r>

22 Srednjoročna analiza i vrednovanje učinaka Akcionog plana (2021-2025) za sprovođenje Strategije RJU u Republici Srbiji 2021-2030, str. 20. Dodatne informacije o upitnicima dostupne su u Prilogu 9 i 10. Dostupno na: <https://monitoring.mduls.gov.rs/dokumenta.html>

23 Isto, strana 23-24.

24 Nacionalni PAR Monitor 2021/2022 Srbija, str. 26.

25 Posebna grupa za RJU redovno konsultuje organizacije civilnog društva u Srbiji pre svakog sastanka ovog tela. Posebna grupa za RJU predstavlja specijalno nadzorno telo u praćenju sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, sa osnovnim zadatkom praćenja sprovođenja Strategije reforme javne uprave i pratećeg Akcionog plana.

izrade izveštaja o napretku zemalja, uz RJU kao deo klastera Osnove.²⁶ Uzimajući u obzir ova svedočanstva o značaju doprinosa OCD-a u oblasti reforme javne uprave, njihovo uključivanje u praćenje procesa bilo bi korisno za kvalitet rada struktura za praćenje.

Ovi nalazi ukazuju na to da državni službenici ne prepoznaju potencijal civilnog društva za učešće u reformama niti smatraju da nedostatak aktivnog civilnog društva predstavlja potencijalnu prepreku za sprovođenje procesa RJU. Shodno tome, simbolično uključivanje OCD-a u strukture za praćenje i koordinaciju nije iznenađujuće, što pokazuje da se organi državne uprave ne oslanjaju na njihovo znanje i stručnost u ovoj oblasti.

Ima li prostora za glas civilnog društva u budućnosti?

Pitanja analizirana u ovom radu koja se odnose na obim i kvalitet učešća OCD u praćenju sprovođenja RJU, ukazuju na to da se potencijal OCD-a za doprinos u strukturama za praćenje i koordinaciju ne može u potpunosti iskoristiti zbog tri ključna faktora relevantna za suštinsko učešće: neredovno održavanje sastanaka, uključivanje OCD-a isključivo na administrativnom nivou i nedovoljno prepoznavanje značaja doprinosa civilnog društva. Na osnovu analize, sledeće preporuke se izdvajaju kao smernice za prevazilaženje ovih nedostataka:

- Sastanci Saveta za RJU i Međuministarske projektne grupe treba da se održavaju redovno kako bi se obezbedio kontinuitet rada struktura za praćenje i koordinaciju, čime bi se OCD omogućilo redovno učešće u njihovom radu. Sastanci bi trebalo da se održavaju najmanje jednom u šest meseci, odnosno, kada je reč o MPG-i, četiri puta godišnje, kako je predviđeno Poslovníkom o radu.
- Kako bi se obezbedilo da se stavovi OCD-a uzimaju u obzir na oba nivoa struktura za praćenje i koordinaciju RJU, MDULS treba da razmotri mogućnost da se najmanje jednoj OCD odobri formalno članstvo u Savetu za RJU. OCD članica Saveta može biti izabrana od strane organizacija koje učestvuju u radu MPG-e, kao njihov predstavnik. Radi veće inkluzivnosti, predstavnici bi se mogli redovno rotirati, omogućavajući svim OCD članicama MPG-e da učestvuju u sednicama Saveta kao delegati.
- Kako bi se omogućilo više prilika za suštinski doprinos OCD-a, MDULS treba da obezbedi da se teme od značaja za OCD u što većoj meri integrišu u dnevni red sastanaka MPG-e, tako što će od članova OCD unapred tražiti predloge tema za dnevni red. U takvim slučajevima, zapisnici sa sastanaka treba da istaknu koje tačke dnevnog reda su predložene od strane OCD-a i na koji način su razmatrane na sastanku.
- MDULS, kao institucija odgovorna za OMT, treba redovno da ažurira sekcije posvećene radu struktura za praćenje i koordinaciju svim dokumentima koji se odnose na njihov rad, poput odluka Vlade o listama članova, zapisnicima sa sastanaka, poslovnícima o radu i drugih relevantnih informacija o sastancima ovih struktura. Iako se ovo primarno odnosi na transparentnost njihovog

²⁶ Više informacija dostupno na:

<https://cep.org.rs/wp-content/uploads/2023/06/Monitoring-Reforms-in-the-EU-A-WB-civil-society-contribution.pdf>

rada, a ne na uključivanje OCD-a, ovi aspekti ne bi trebalo da budu zane-
marenjeni s obzirom na to da je OMT glavni alat za informisanje javnosti o RJU.

Uključivanje OCD u strukture za praćenje i koordinaciju RJU od suštinskog je značaja za unapređenje transparentnosti, odgovornosti i kvaliteta reformskog procesa. Stručnost civilnog društva u oblasti RJU dokazana je njihovim uključivanjem u izradu Strategije RJU i tri programa koji iz nje proističu. Kako bi se u potpunosti iskoristila stručnost OCD-a, nadležni organi bi trebalo da uključe ove organizacije u Savet za RJU, dok njihova uloga u MPG-i treba da bude unapređena kako bi odražavala njihovo znanje. Ove promene dale bi stvarni značaj učešću OCD-a u ovim strukturama i pozicionirale ih kao relevantne aktere sposobne da utiču na procese donošenja odluka, što bi doprinelo efikasnijim i inkluzivnijim rezultatima reforme. Konačno, s obzirom na to da su OCD već pokazale da je njihova stručnost u oblasti RJU ključna za Evropsku komisiju u pripremi izveštaja o napretku, njihovo iskustvo u praćenju može biti od presudnog značaja za nadležne organe u Srbiji u nastojanjima da se dodatno usklade sa standardima EU u oblasti RJU. Ovo usklađivanje ne samo da bi unapredilo samu reformu, već bi i olakšalo napore Srbije ka pristupanju EU.

Uključivanje OCD u strukture za praćenje i koordinaciju RJU od suštinskog je značaja za unapređenje transparentnosti, odgovornosti i kvaliteta reformskog procesa. Stručnost civilnog društva u oblasti RJU dokazana je njihovim uključivanjem u izradu Strategije RJU i tri programa koji iz nje proističu.

Funded by
the European Union

Austrian
Development
Agency

Ovaj dokument je izrađen u okviru projekta Zapadnobalkanski podržavaoci reforme javne uprave *Pokretači civilnog društva na Zapadnom Balkanu za reformisanu javnu upravu - WeBER 3.0*, koji je finansijski podržan od strane Evropske unije i Austrijske razvojne agencije. Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost implementatora projekta i ne odražava nužno stavove Evropske unije ili Austrijske razvojne agencije.

Za više informacija, posetite:

www.par-monitor.org